

Розвиток логістичної системи підприємства -дистрибутора фармацевтичної продукції в ланцюгу поставок

Владислав Коваленко

*аспірант спеціальності 073 «Менеджмент»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»», м. Київ, Україна,
e-mail: kovalenkove@krok.edu.ua,
ORCID: 0009-0002-8098-8823*

Віктор Алькема

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»», м. Київ, Україна,
e-mail: alkema@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-5997-7076*

Актуальність теми. Стрімкий розвиток концепції логістики впродовж останніх років та утворення сучасних, більш комплексних систем організації логістичної діяльності підприємств є реакцією на постійно зростаючі запити на економічно ефективне функціонування підприємств-дистрибуторів. Вирішення актуальних проблем в управлінні такими підприємствами вимагає постійного розвитку та покращення існуючої управлінської парадигми та інтеграцію сучасних наукових розробок в сфері організації логістичних систем та побудови логістичних ланцюгів постачання. Підприємства фармацевтичної галузі вимагають особливого підходу в розробці сучасних методик та технологій логістичного управління задля вчасного забезпечення клієнтів якісною, перевіреною продукцією. Наявність високого бюрократичного та часового тиску на суб'єктів дистрибуції фармацевтичної продукції вимагає вчасної оптимізації усіх бізнес-процесів в межах ланцюга поставок таких підприємств, діяльність яких здійснюється в динамічному середовищі постійної зміни попиту та необхідності чітко планувати обсяги та строки постачання в умовах обмеженості ресурсів. Завданням цього дослідження є аналіз науково-теоретичної бази управління логістикою та розробка конкретних пропозицій щодо покращення діяльності фармацевтичного підприємства шляхом інтеграції інноваційних розробок в сфері організації та управління ланцюгами поставок.

Теоретичні основи логістичної діяльності, її історичну ретроспективу, принципи та засади формування управлінського рішення в сфері логістичної діяльності та підходи щодо оцінювання ефективності таких рішень в контексті організації логістичної діяльності підприємства, вже підіймалися в роботах таких вітчизняних вчених, як Алькема В.Г., Григорак М.Ю., Ковтуненко К.В., Крикавський Е.В., Лемеш І.О., Севост'янова А.В., Смерічевська С.В., Федотова І.В., Чухрай Н.І. та інших. Питаннями організації логістичної діяльності підприємств займалися зарубіжні науковці Купер М., Ламберт Д., Луммус Р., Стівенс Дж., Хендфілд Р.Б. та інші.

В роботах наведених авторів багато уваги приділено постійному розвитку сутності логістики як процесу, її ролі в організації підприємницької

діяльності, класифікації та систематизації науково-теоретичного фундаменту з виокремленням сучасних трендів та розробок в сфері логістичного управління.

Мета дослідження. Метою дослідження є аналіз сучасних тенденцій розвитку логістичних систем та специфіка їх впливу на ефективність діяльності підприємств-дистрибуторів фармацевтичної продукції.

Для досягнення поставленої мети було вирішено наступні завдання:

- проведено аналіз наукових джерел стосовно сутності та історичного розвитку логістики в організації діяльності підприємств;
- ідентифіковано основні тенденції та виклики в організації логістичної діяльності фармацевтичних підприємств;
- проаналізовано особливості застосування сучасного інформаційного інструментарію в процесі управління логістичною діяльністю фармацевтичного підприємства-дистрибутора;
- здійснено аналіз та оцінку результативності використаних методик організації логістичної діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процеси в логістичній діяльності підприємства-дистрибутора фармацевтичної галузі.

Предметом дослідження є теоретико-методичні і науково-практичні принципи та засади логістичної діяльності й підходи щодо оцінювання ефективності логістичних рішень в контексті організації діяльності підприємства.

Етапи та результати. Перший етап дослідження передбачав ознайомлення з існуючою накопленою теоретичною базою стосовно сутності та ролі логістики. В ході використання історичного методу було проаналізовано етапи становлення логістики як науки. На першому етапі (60-ті роки) логістичний підхід управління передбачав реакцію на коливання попиту, зберігання та транспортування готової продукції. Другий етап (70-ті роки) передбачав розширення інтеграції логістики, що характеризувалось врахування вже виробничого процесу у зв'язку з переходом до більш довгострокового планування обсягів та позицій збуту, зменшення вартості матеріального потоку. Наступний етап (90-ті роки) передбачав вже широке покриття усього процесу формування матеріального потоку, починаючи від плану закупівлі та транспортування сировини, її часткової багатоетапної обробки та обслуговування кінцевого споживача. Сучасний етап визначається залученням інформаційних технологій в процеси організації логістичної діяльності. Це дозволило покращити контроль та регулювання матеріальних та інформаційних потоків, пришвидшити взаємодію між елементами логістичного ланцюга поставок та оптимізувати управлінські рішення. Здійснити перехід до більш клієнтоорієнтованих практик і довгострокового утримання клієнтської бази та надійних зв'язків з постачальником.

На другому етапі із застосуванням системного аналізу було виокремлено характерні риси та виклики в сфері логістичного управління фармацевтичним підприємством. Організація логістики для підприємства-дистрибутора фармацевтичної продукції стикається з рядом специфічних тенденцій та викликів, які варто враховувати для успішного функціонування та розвитку

бізнесу. Суворі вимоги до якості та безпеки. Фармацевтична продукція підпадає під жорсткий контроль якості та безпеки, тому дистрибуторам доводиться дотримуватися високих стандартів та чітких регламентацій на кожному етапі логістичного процесу, починаючи від процесу зберігання товару на складі, умовами його транспортування, завантаження та розвантаження, і закінчуючи доставкою до клієнта у відповідному стані. Комплексність логістичних процесів. Фармацевтичний дистрибутор має справу з широким асортиментом товарів, які можуть вимагати різних умов зберігання, транспортування та обробки. Організація цих процесів вимагає ретельного планування та управління для забезпечення ефективності та точності. Строки придатності та терміновість. Багато фармацевтичних продуктів мають обмежений термін придатності, тому дистрибуторам необхідно дотримуватися строгих термінів доставки та зберігання, щоб уникнути прострочки товарів або їх псування. Регулювання та вимоги до документації. Фармацевтична галузь підпорядкована численним регуляторним вимогам та стандартам, що стосуються якості, безпеки та відстежуваності продукції. Дистрибуторам необхідно дотримуватися цих вимог та вести детальну документацію про кожен етап логістичного процесу. Глобалізація ланцюга поставок. Фармацевтична індустрія є глобальною, з великою кількістю сертифікованих та патентованих товарів, що призводить до потреби перетинання товарів через значну кількість країн, формуючи ланцюг поставок більш складним та бюрократично навантаженим.

Таким чином, задля вирішення цих актуальних питань, процес побудови логістичної системи передбачає більш щільну інтеграцію усіх процесів та тісну взаємодію усіх учасників логістичного ланцюга, переходячи до більш комплексної всеохоплюючої парадигми управління ланцюгами поставок (УЛП). УЛП як бізнес-стратегія передбачає повну інтеграцію та управління всіма ключовими процесами в забезпеченні діяльності збуту підприємства – починаючи з проектування, планування та контролю усіх процесів з закупівлі, розподілу та забезпеченням існуючого попиту на товари та послуги, та збалансування інтересів усіх учасників логістичного процесу в умовах обмеженості часу та ресурсів.

Третій етап дослідження передбачав аналіз успішних практик з організації логістичної системи для її інтегрування у функціонал підприємства дистрибутора. Враховуючи досвід використання сучасних концепцій смарт-контрактів та заснованих на системі блокчейн інструментів для фіксування, аналізу, передачі та верифікації даних щодо характеристик товару, його розташування та умов його транспортування та зберігання. Подібна прозорість та гнучкість має вирішити проблему документального навантаження серед елементів логістичного ланцюга, дозволяючи оптимізувати інформаційний та матеріальний потік шляхом зменшення часових витрат та зробити рух лікарських засобів більш прозорим і прогнозованим як для внутрішніх учасників ланцюга, так і для клієнтів. Отже розробка та інтеграція такої моделі функціонування підприємства та адаптація управлінського інструментарію призведе до можливості приймати

більш ефективні управлінські рішення і допоможе компенсувати документальну громіздкість логістики фармацевтичного підприємства. Також це збільшить конкурентоспроможність підприємства шляхом поліпшення довіри від клієнтів та гнучких умов роботи з постачальниками.

На останньому етапі проведено оцінку ефективності імplementованих рішень за допомогою методів економіко-математичного аналізу показників діяльності підприємства, а також порівняльного аналізу функціонування логістичної системи до і після інтегрування цифрових платформ. Також за допомогою методів збору статистичних даних, таких як опитування, формування фокус груп із постійних клієнтів, проведено оцінку покращення взаємовідносин дистрибутора та кінцевих споживачів послуг та товарів.

В результаті, очікується що даний аналіз має підтвердити релевантність запропонованих рішень шляхом демонстрації покращення економічних показників діяльності підприємства та позитивну тенденцію у підвищенні довіри до компанії на тлі складних соціальних та економічних обставин.

Висновок. Наукові дослідження в сфері логістики та парадигма розвитку логістичних ланцюгів поставок продовжують активно еволюціонувати. Як результат постійної зміни бізнес-середовища, сучасні підходи до визначення та побудування логістичних систем потребують постійного оновлення та врахування як зростаючих запитів кінцевого споживача, так і нових викликів які постають перед компанією-дистрибутором. Врахування пройденого шляху становлення логістики як науки та зосередження на досягненнях технічного прогресу дозволить вивести діяльність фармацевтичних підприємств на новий рівень прозорості та надійності, компенсувавши існуючі перешкоди та комплексність сфери їх діяльності. Використання сучасних методів збирання та аналізу даних продемонструє актуальність та економічну доцільність застосування сучасного інформаційного забезпечення і надасть великий поштовх сфері охорони здоров'я загалом, забезпечивши як потребу комерційних підприємств підтримувати свою діяльність та отримувати прибуток, так і підтримуючи суспільство життєво необхідними товарами, позитивно вплинувши на соціальну безпеку країни.

Ключові слова: логістика, управління, логістична система, ланцюг поставок, фармацевтика.

Список використаних джерел

1. Алькема В.Г. Структурно-функціональний аналіз логістичних систем комерційних посередницьких підприємств. В.Г. Алькема, І.Є. Іванова. *Вчені записки Університету КРОК*. 2015. Вип. 42. С. 91-100.
2. Ковтуненко К.В. Логістична система підприємства: визначення, властивості, класифікація / К. В. Ковтуненко, Д. В. Скоморохін // *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. - 2014. - № 3. - С. 60-72.
3. Лемеш І.О. Сутність логістичної системи та її функціональна значущість на підприємстві в системі прийняття управлінських рішень / І.О. Лемеш // *Управління розвитком*. - 2013. - №1 (141) . - 96-98.

4. Федотова І.В. Формування багаторівневої моделі логістичної системи / І. В. Федотова // *Економіка транспортного комплексу*. – 2019. – Вип. 33. – С. 5-31.
5. Алькема В.Г. Логістична система підприємства як організаційний базис його економічної безпеки. В.Г. Алькема, М.В. Куркін, В.А. Тимошенко. *Вчені записки Університету КРОК*. 2017. Вип. 45. С. 86-93.
6. Севост'янова А.В, Турчик О.О. Ідентифікація та аналіз особливостей і взаємозв'язків між фундаментальними поняттями логістики та управління ланцюгами поставок. *Вісник Національного транспортного університету*. Випуск №52. DOI: 10.33744/2308-6645-2022-2-52-234-244